

УДК 634.84

О.І. ПОПОВИЧ, кандидат біологічних наук

Закарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН

АВГУСТИН – НОВИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ СТОЛОВИЙ СОРТ ВИНОГРАДУ ДЛЯ УМОВ ЗАКАРПАТТЯ

Наведено агробіологічну характеристику столового сорту винограду раннього періоду досягання Августин. Вказано на перспективність його вирощування в умовах Закарпатської області.

Ключові слова: виноград, сорт, ранній, фенофази розвитку, врожайність, якість.

© Попович О.І., 2012

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2012. Вип. 54. Ч. II.

Закарпатська область є північним районом промислового виноградарства України, а сама галузь - одна з найважливіших в агропромисловому комплексі регіону. Із загальної площі виноградних насаджень (4,9 тис. га) близько 6 % припадає на столові сорти, що є досить низьким показником [5]. У світовому масштабі пропорція між столовими та технічними сортами розподіляється як 15 та 85 %, тобто з 85 % загальної площі виноградників земної кулі (в основному технічні сорти) весь врожай іде на переробку, а 15 % врожаю площ під столовими сортами - на споживання у свіжому вигляді та заморожування. Агрокліматичні умови Закарпатської області дозволяють вирощувати виноград різних строків досягання. Столовий сортимент винограду області нараховує 14–16 сортів. На ранні столові сорти припадає близько 10 % від загальної площі насаджень під столовим виноградом (294 га). Серед надранніх та ранніх сортів найбільш поширені Перлина Сабо (синонім - Перл Сабо), Іршаї Олівер (Зологистий стійкий), Ранній Магарача, Королева виноградників [4]. Сорти з середнім строком досягання займають 48 %, а на пізні припадає 52 % площ від загального обсягу столового винограду області. Отже, з наведеного вище можна зробити висновок, що впровадження у виробництво регіону нових столових сортів з надраннім та раннім строками досягання є особливо актуальним завданням. Це зокрема зумовлено і ранньоосінніми приморозками, які не сприяють повноцінному досягання врожаю пізніх сортів та визріванню річних пагонів. Розширення площ насаджень під новими ранньостиглими перспективними сортами винограду дозволить відновити повноцінний „виноградний конвеєр” споживання столових сортів протягом тривалого періоду (серпень – жовтень).

Метою наших досліджень було вивчення в агрокліматичних умовах Закарпатської області фенології росту і розвитку, врожайності та якості нового ранньостиглого столового сорту винограду Августин з подальшими рекомендаціями щодо його впровадження в агропромислове виробництво регіону.

Дослідження щодо даного сорту винограду проводимо з 2009 р. за загальноприйнятими у виноградарстві методиками [6–8]. Дослід розміщено у винограднику „Дружба” в урочищі „Мала гора” експериментальної бази дослідної станції. Ґрунт на дослідній ділянці дерново-буроземний опідзолений неоглеєний середньосуглинковий. Експозиція – південно-західна. Схема садіння – 3,0 x 1,0 м. Формування кущів – середньоштамбовий двоплечий горизонтальний кордон. За контроль взято районований і відносно поширений в області ранньостиглий сорт угорської селекції Перлина Сабо. Система

захисту кущів у 2010–2011 рр. складалася з 6–7-разових обробок такими препаратами: шавіт-Ф, Бі-58 (новий), кабріотоп. Результати досліджень оброблено статистично за методикою Б.А. Доспехова [8].

Августин – столовий сорт винограду з підвищеною стійкістю до хвороб та морозів. Синоніми сорту: V 25/20, Плевен стійкий, Феномен. Виведений в Болгарії. Достигає в середині серпня і за зовнішнім виглядом грон та ягід нагадує сорт Молдова. Грона конічні, середньої щільності (маса 300–450 г). Ягода розміром 2,7 x 1,8 см. Важить до п'яти грамів, з простим, але гармонійним смаком, білого кольору, на сонці трохи просвічується, що надає гронам особливу нарядність. Сорт володіє високими якісними характеристиками: невибагливістю, надійністю та високою врожайністю (80–120 ц/га). Показники товарності та транспортабельності є досить високими. Врожай тривалий час (2–3 тижні) може зберігатися на кущах. Кущі сильнорослі, що дозволяє успішно використовувати цей сорт винограду при формуванні альтанок. За характером росту кущів, пагонів, форми суцвіть, грон, ягід, листків сорт Августин досить близький з сортом Молдова. Інтенсивно росте та плодоносить на добре забезпечених поживними елементами та вологою ґрунтах. Зимостійкість середня або підвищена. Вважається перспективним сортом [1–3].

Перлина Сабо – столовий сорт раннього періоду достигання. Синоніми – Чаба дьоньде, Перл де Чаба. Грона середні, циліндро-конічної або конічної форми, середньої щільності або розпушені з масою 120–140 г. Ягоди середні, округлі, світло-зеленого кольору з золотистим відтінком (маса 1,7–2,0 г). М'якуш соковитий, з мускатним ароматом. Врожайність сорту 50–120 ц/га. Кущі середньої сили росту, визрівання пагонів добре. Зимостійкість висока, стійкість до хвороб середня.

Грона сортів Августин та Перлина Сабо представлено на рис. 1 і 2.

Погодні умови 2011 р. характеризувалися такими особливостями: зимовий період 2010–2011 рр. був без особливих різких та високих від'ємних температур. Пошкодження виноградних лоз морозами ми не відзначали. Травень та червень були посушливими. Середня кількість опадів за ці місяці становила відповідно 33,2 та 22,7 мм. Середньодобова температура повітря у червні і липні дорівнювала 21,1 та 21,2 °С. У серпні середньодобовий показник температури повітря становив 21,6 °С, що вище порівняно з багаторічними даними (20,6 °С). Такі погодні умови сприяли якісному достиганню виноградних грон.

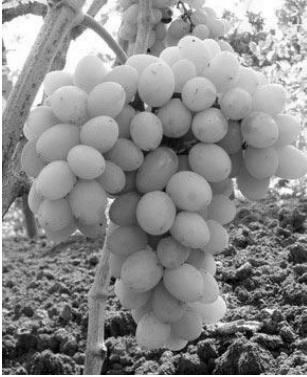

Рис. 1. Сорт Августин

Рис. 2. Сорт Перлина Сабо

Аналіз проходження фенологічних фаз розвитку свідчить про те, що початок розпускання бруньок у сорту Августин наступив 16 квітня, що на 3 дні пізніше ніж у контрольного сорту Перлина Сабо. Ця різниця скоротилася до 2 діб на початку фази квітіння, однак знову збільшилася на 1 добу при закінченні даної фенологічної фази. Початок досягання ягід у контрольного сорту розпочався на 5 діб швидше, а за промисловою стиглістю досліджувані сорти відрізнялися на 12 діб (табл. 1).

1. Періоди проходження фенологічних фаз розвитку у досліджуваних столових сортів винограду

Назва сорту	Початок розпускання вічок	Початок квітіння	Закінчен-ня квітіння	Початок досяган-ня	Промис-лова стиглість
Перлина Сабо (контроль)	13.IV	28.V	8.VI	10.VI	12.VIII
Августин	16.IV	31.V	11.VI	15.VII	24.VIII

Період від початку розпускання вічок до настання фази квітіння у досліджуваних сортів виявився однаковим – 45 діб. Однак сама фаза квітіння у контрольного сорту Перлина Сабо виявилася на одну добу коротшою ніж у сорту Августин. Дана різниця ще не є досить суттєвою. В подальшому різниця за період від закінчення квітіння до початку досягання у с. Августин зросла до 2 діб. Цю тенденцію зростання ми відзначили в проміжку часу від початку досягання ягід до промислової стиглості. У контрольного сорту Перлина Сабо цей показник становив 33 доби, тоді як у сорту Августин він був на 7 діб

довшим (40 діб). Вегетаційний період у контрольного сорту становив 120 діб, а у досліджуваного сорту Августин цей показник дорівнював 130 діб. Різниця між тривалістю вегетаційного періоду - 10 діб. Отже, в умовах області с. Августин можна віднести до сортів середньораннього періоду досягання (табл. 2).

2. Проходження фаз вегетації у столових сортів винограду, діб

Назва сорту	Від початку розпускання вічок до початку квітіння	Від початку квітіння до закінчення квітіння	Від закінчення квітіння до початку досягання	Від початку досягання до промислової стиглості	Від початку розпускання вічок до промислової стиглості
Перлина Сабо (контроль)	45	10	32	33	120
Августин	45	11	34	40	130

Аналіз обліку елементів врожайності вказує на високий відсоток розвинутих пагонів, який становив 90 % у с. Перлина Сабо та 90,9 % у с. Августин. Відсоток плодоносних пагонів у сорту Августин виявився нижчим ніж на контролі (66,7 і 77,8 %). Коефіцієнт плодоносності дорівнював відповідно 1,1 та 1,0, а коефіцієнт плодоношення становив 0,9 на контролі та 0,8 у с. Августин. Середня маса грона у сорту Августин була більш як у 2,5 разу вищою ніж у контрольного сорту і дорівнювала 370 г. За середньою врожайністю з куща у с. Перлина Сабо (контроль) отримано 1,6 кг грон/кущ, а у с. Августин цей показник був на 1,1 кг більшим (2,7 кг/кущ). За середньою масою ягід одержано такі результати: у контрольного сорту – 1,8 г, а у сорту Августин – 4,4 г, що майже у 2,5 разу більше. Ягоди з масою 4,4 г належать до категорії крупних. Середня перерахункова врожайність у с. Перлина Сабо становила 53,3 ц/га, а у с. Августин – 89,9 ц/га. Незважаючи на нижчі коефіцієнти плодоносності та плодоношення, с. Августин завдяки великій масі ягід та грон перевищив майже у 2 рази середній показник врожаю з 1 га в контролі (табл. 3).

3. Облік елементів врожаю у досліджуваних столових сортів винограду

Назва сорту	Відсоток розвинутих пагонів, %	Відсоток плодоносних пагонів, %	Коефіцієнт плодоносності К ₁	Коефіцієнт плоношення К ₂	Середня маса ягоди, г	Середня маса грона, г	Середня урожайність з куща, кг	Середня урожайність з 1 га, ц
Перлина Сабо (к)	90,0	77,8	1,1	0,9	1,8	135	1,6	53,3
Августин	90,9	66,7	1,0	0,8	4,4	370	2,7	89,9
НР ₀₅					0,35	13,3	0,25	7,8

За даними хімічного аналізу, масова концентрація цукрів у сорту Августин виявилася на 1,5 г/100 см³ більшою ніж у контрольного сорту (відповідно 18,0 і 16,5 г/100 см³). Це є досить суттєвою різницею. Відповідно масова концентрація титрованих кислот у с. Августин (6,4 г/дм³) була нижчою ніж у с. Перлина Сабо (8,5 г/дм³). Це вказує на відмінні хімічні показники у с. Августин (табл. 4).

4. Показники хімічного аналізу у досліджуваних столових сортів винограду

Назва сорту	Масова концентрація	
	цукрів, г/см ³	титрованих кислот, г/дм ³
Перлина Сабо (контроль)	16,5	8,5
Августин	18,0	6,4

За показником транспортабельності сорт Августин був більш витривалим щодо розтріскування ягід при навантаженні ніж контрольний столовий сорт Перлина Сабо. Середнє навантаження до початку періоду розтріскування ягід у сорту Августин становило 885 г при 746 г у контрольного сорту Перлина Сабо. Максимальне навантаження становило відповідно 1000 та 1120 г (табл. 5).

5. Показники транспортабельності столових сортів винограду

Назва сорту	Навантаження при розтріскуванні ягід, г		
	середнє	максимальне	мінімальне
Перлина Сабо (контроль)	746	1000	600
Августин	885	1120	820

У рік досліджень погодні умови були сприятливі для росту, розвитку і плодоношення виноградних насаджень. Інтенсивного прояву пошкоджень виноградних кущів грибовими захворюваннями ми не спостерігали. Це стосувалося і основних шкідників рослин винограду.

Висновки

1. За строком досягання с. Августин в агрокліматичних умовах Закарпатської області можна віднести до середньоранніх сортів.

2. Даний сорт за величиною та масою ягід і грон, відмінними хімічними показниками, а також високою врожайністю та відносно високою транспортабельністю значно переважав поширений в регіоні столовий сорт Перлина Сабо.

3. Августин можна рекомендувати для впровадження в регіоні як досить перспективний столовий сорт.

Література

1. Бачинский А. Начало начал. Выбор столовых сортов винограда / А. Бачинский // Огородник. – 2011. - № 2. - С. 32–35.

2. Кузьмук С. Л. Перспективні сорти столового винограду для умов Північного Причорномор'я / С. Л. Кузьмук // Инновационные технологии в развитии столового виноградарства : научные доклады на Международной научно-практической конференции по виноградарству (г. Одесса, 30 авг. 2011 г.). - Одесса, 2011. - С. 53–56.

3. <http://vine.com.ua/sorta/stolovye/avgystin.html>.

4. Попович О. І. Сортівий склад виноградників Закарпатської області / О. І. Попович // ВиноГрад. - 2011. - № 6/7. - С. 53–58.

5. Сільське господарство Закарпаття. Статистичний збірник за 2011 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород : Карпати, 2012. - С. 35–39.

6. Лазаревский М. А. Изучение сортов винограда / М. А. Лазаревский. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского университета, 1963. - 153 с.

7. Методические рекомендации по агротехническим исследованиям в виноградарстве Украины / В. И. Иванченко [и др.]. – Ялта : [б. и.], 2004. - 264 с.

8. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований) / Б. А. Доспехов. – Изд. 4-е, перераб. и доп. - М. : Колос, 1979. - 416 с.